

mine, quàm a jure habere videatur, Ordinariam illam nuncupari posse non abneam.

XI. Episcopus non vetatur plures sibi Vicarios constituere, et quidem, vel singulis ipsorum singulas Diœceseos regiones adsignando, vel uni jurisdictionem voluntariam, aut in spiritualibus tribuendo, alteri verò contentiosam, aut in temporalibus. Quinimmò aliquando Episcopus ad plures sibi Vicarios substituendos adigitur; scilicet ubi vel duas simul unitas regat Diœceses, vel unam longe lateque patentem, vel latinis simul, et græcis subditis mixtam. Profectò Episcopus latinus, qui Italo-græcis præest, tenetur horum causas per Vicarium græcum ipsis acceptum, atque eorundem sumtibus sustentandum, cognoscere: atque adeo in gradu adpellationis Metropolita latinus græcum quoque judicem constituat necessum est. Benedictus XIV. *Constit. LVII, § 9, num. 21, Tom. 1 Bullarii.*

XII. Ubi accidit Vicarium ab Episcopo sua potestate privari, actus hic omninò evulgandus est; adeo ut quæ interim geruntur, antequam evulgetur, valeant: *Cap. 4 de Restitutione spoliatorum.* At verò quum Vicarius non ab Episcopo, sed a Sede Apostolica fuerit constitutus, (uti aliquando vel ad suppleendam negligentiam, vel ad frænandam cupiditatem Episcopi fieri solet) is profectò non nisi ab ipsamet Sede Apostolica revocari poterit. Porrò utriusque sive Apostolici, sive Episcopalis Vicarii jurisdictio, excommunicato Episcopo non suspenditur: *Cap. 1, de Officio Vicarii in VI.*

CAPUT VIGESIMUM SECUNDUM.

DE VITA, ET HONESTATE CLERICORUM.

I. Utraque Sacerdotum Potestas, scilicet in reale, ac mysticum Christi Corpus, non levem, et qualemcunque virtutum exercitationem require censenda est, sed adcuratam, et perfectissimam. Sancta enim sanctè tractanda sunt, nec illotis manibus, ut scribit Naz. *Orat. I, Apolog. de fuga,* profanisque animis sanctissima mysteria attingere unquam licuit: tum quoque, nisi Clerici omnigenam virtutem vita sua expriment, vix sperandum est plebem ad mediocre virtutis studium excitatum iri. Non abs re igitur erit hic paucis veluti digito præcipuas leges indicare, ad quas, tanquam ad normam, Clericis suæ vitæ mores sunt exigendi.

II. Ac primo eximia puritate animi, ac corporis Clerici præfulgere debent. Qui enim Clericus in officio perstringendi aliorum vitia libere, utiliterque versabitur, nisi se talem præstiterit, ut a nemine reprehendi possit? Chrysost. *de Sacerd. Lib. V, cap. 3.*

2. Omnis criminis, vel pravitatis suspicio Clericis vitanda: namque observante Chrysostomo *ib Lib. VI, cap. 9,* hominis laici ad conquirendum de Clericis, et ad inferendas adversus ipsos contumelias, et incusationes mirum quantum propendent. (***) Ad rem Patres Synodi Toletani IV, Can. XXII, *alias XXI Conscientiam puram apud Deum nos habere oportet, apud homines famam optimam custodire, ut juxta præceptum Apostolicum non tantum coram Deo, sed etiam coram hominibus vitæ sanctæ testimonium habeamus. Excludatur omnis nefanda suspicio, ne detur sæcularibus obtrectandi locus.* (*) Ergo omnes illæ actiones Clericis vitandæ sunt, quarum dubia sit, et suspecta natura. Quamobrem Synodus Nicæna universis omninò Clericis vetuit *Subintroductam habere mulierem,* præ-

terquam utique matrem, vel sororem, vel amitam, vel eas solas personas, quæ omnem suspicionem excedunt.

3. Clericis parce, et frugaliter vivendum, quo aliorum inopiæ subvenire possint. Namque inmoderati sumtus semper in Ecclesia habiti sunt, tamquam iniqua jurium, ac reddituum pauperibus destinatum usurpatio. Veterum Episcoporum parcissimam edendi, potandique tenuitatem, adhæc et vilitatem indumentorum ipsi etiam gentiles sunt admirati: Ammianus Marcell. *Lib. XXVII.*

4. In quotidianum Ecclesiæ ministerium ea gravitate, animi submissione, ac pietatis ardore Clericis est incumbendum, ut illud et divinæ Majestati probetur, et fideles religiosa quadam in Deum pietate efficere possit. Meminisse enim eos oportet se et populi ad Deum oratores, et Dei ad populum legatos agere. Ad rem Chrysostomus ibidem *Lib. VI, cap. 4, Eum, qui pro civitate tota; quid dico civitate? immo vero pro universo terrarum orbe legatus intercedit, deprecatorque est apud Deum, ut hominum omnium peccatis propitiis fiat, æqualem quæso esse oportet?*

5. In privatis congressibus, et colloquiis Clericos doctrinam, prudentiam, et fidelitatem præferre oportet, ut ab hominum, quibuscum colloquuntur, animis vel ignorantie calliginem dispellant, vel errores avertant, vel vitia removeant. Neque enim ad voluptatem, sed ad utilitatem æquum est Clericos cum laicis conversari. (***) *Atque adeo tanto præ ceteris decet eos honestate pollere, quanto a vulgari populo segregati, Dei sunt in sortem adsumti, ut morum compositionis et honestatis ceteris de se præbeant speculum, et exemplum.* Syn. Dertusana an. 1419, *Cap. I.* (*) Hac ratione Augustinum innumeros æque hæreticos ad veritatem, ac scelestos homines an meliorem frugem reduxisse testis est Possidius in *ejus vita cap. 9.*

6. Clericis forti, et imperterrito animo Christianæ veritatis defensio est suscipienda. Neque enim hac in re lenitas, ac facilitas, sed fortitudo, ac pænè ferocia adhibenda est. *Tametsi,* inquit Nazianz. *Orat. XXI, alioqui pacati, ac moderati sint Antistites; hac tamen in re lenes, et faciles esse non sustinet, quum per silentium, et quietem Dei causa proditur; verum hiciadmodum bellaces sunt atque in configendo acres, et feroces.* Hujusmodi fortis, et imperterriti animi exempla plura, eademque admirabilia in veteri Ecclesiastica Historia occurrunt.

III. Porrò ex altera parte plura Clericis vitanda sunt. Ac 1, lusus alearum; scilicet ludi omnes, qui ab ancipiti pendent fortunæ eventu: (***) Syn. Lateran. *IV, Can. XVI, Trid. Sess. XXII, Ref. cap. I, Novell. XXXIII, Justiniani cap. 10, et Carolus III, Leg. XVIII, n. 14, Tit. VIII, Lib. VIII, Novæ Recop.* (*) tot enim, tanta, tamque perniosa mala hujusmodi ludos comitari solent, ut licet innocuæ recreationis ergo licitè exerceri possent, habeantur nihilominus tamquam prorsus inutiles, et omninò vetiti. Quinimmò etiam laicis sub pœna segregationis a communione Ecclesiæ aliquando fuerunt interdicti: Conc. Illib. *Can. LXXIX.*

2. Ab ebrietate Clericis prorsus abstinendum. Qui enim animum in divinis rebus contemplandis occupatum habebunt Clerici ebriosi? Ex Canonibus sic dictis Apostolicis *XXI et XLII,* sic decernunt: *Episcopus, Presbyter, vel Diaconus aleis, et ebrietatibus vacans, vel cesset, vel deponatur.* (***) Syn. Hispalens. an. 1512. *Cap. XXIII,* Clericum ebrium pœna suspensionis ab Officio, et Beneficio coercendum decrevit. (*)

3. Omne turpe lucrum, ac præsertim injusta usurarum acceptio Clericis omninò vitanda. Plures Ecclesiasticæ leges adversus istiusmodi crimen sancitæ occur-

runt; satis hic sit Canonem Nicænum XVII, producere, qui in hunc modum se habet: *Quoniam multi, qui in canone recensentur, plura habendi studium, et turpe lucrum persequentes divinæ scripturæ oblitæ sunt, quæ dicit Argentum suum non dedit ad usuram; et fœnerantes centesimas exigunt, æquum censuit magna, et sancta Synodus, ut si quis inventus fuerit post hanc definitionem usuras ex mutuo sumere, vel eam rem aliter persequi, vel sescuplas exigere vel aliquid aliud excogitare turpis quæstus gratia, a clero deponatur, et sit alienis a Canonè.* (**). Paucis Syn. Illiberit. Can. XX. *Si quis Clericorum detectus fuerit usuras accipere, placuit degradari, et abstinere.* (*)

4. Sæcularia quaque negotia, et mercaturam Clerici devitent; tum quod tempus divino ministerio impendere debeant, tum quod turpem quæstum, et avaritiam plerumque comites habeat negotiatio. (**). Syn. Tarracon. Can. II, ita statuit. *Quicumque in Clero esse voluerit emendi vilis, vel vendendi carius studio non utatur. Si voluerit hæc exercere, cohibeatur a Clero.* Eadem habent recentiora Concilia; Hispanen. an. 1512. Cap. XXVIII. Collect. Tarracon. an. 1591, Lib. III, Tit. XXXII, cap. 3. Quin et Syn. Valentina anno 1565. Sess. III, Tit. III, cap. 17. Sacris initiatis Ordinibus interdicit, ut *proventuum etiam Ecclesiasticorum conductores, qui Arrendatarii dicuntur existant, sub viginti librarum pœna; aut quindecim dierum incarcerationis.* Reges quoque nostri negotiationem Clericis vetuerunt sub pœna amissionis immunitatis a Tributis: Sanct. I, et IV, Tit. XVIII, Lib. IX vulgò Autos Acordados. (*)

5. Porrò non illicita dumtaxat negotiatio, sed omnis sæcularis cura, quæ ipsos a divino ministerio abstrahere posset, Clericis interdicta: Can. Apost. VII, in hanc rem sic habet: *Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus sæculares curas non suscipito; alioquin deponitor.* Atque hinc Clerici prohibentur. 1. Militiam profiteri. Can. Apost. LXXXII. 2. Publicis administrationibus sese immiscere: Can. Apostol. LXXX. 3. Testamenti executionem suscipere, vel tutoris officio defangui: Justinianus Novel. CXXIII, cap. 5. (**). 4. Villicum laicarum personarum, vel ministrum agere, aut puerorum in se suscipere curam, et institutionem: Syn. Compostellana an. 1114, Cap. XXI, et Collect. Tarracon. an. 1591, cap. 10 de Vita et honest. Cleric. (*) Demùm 5, et procuratorem ad laicum tribunal agere, præterquam suo, suorum, vel Ecclesiæ, aut pauperum nomine: Constit. Apostol. Lib. II, cap. 6, et Alexander III, in Conc. Lateran. III, Can. XII.

6. Jure Neapolitano Clerici a publicis muneribus arcentur: nimirum 1, A iudicando; atque adeo neque volentes jurisdictionem exercere possunt: Capit. Caroli II, Andeg. Tit. de Non statuend. Cleric. et Prag. 1 de Eccles. Pers. 2. A munere Advocati apud Judicem laicum, exceptis causis propriis, consanguineorum, adfinium, Ecclesiarum, et personarum miserabilium, pro quibus gratis patrocinium præstare debent: Constit. Advocatos, Tit. de Præst. Sacr. ab Advoc. et Prag. 2, de Postulando. Idque confirmatum fuit Regio Rescripto ad Præsidentem S. R. X. dato IV, Kal. Maias 1757. Ubi verò iudex laicus Clericum advocatum receperit, multandus erit pœna unius libræ auri: Cons. ibid. 3. A munere Notarii: Const. Instrument. robur. Et quamquam olim crearentur Notarii Apostolici, quibus concedebatur potestas conscribendi dumtaxat instrumenta ad res spirituales pertinentiâ, ab anno tamen 1750, ob Regium Rescriptum dato VI, Kal. Decembr. ejusd. anni ad Regalem Cam. S. Claræ, hujusmodi Apostolica Privilegia in Regno non admittuntur. 4. Vetantur Barones Clericos in suos Officiales, per quos jurisdictionem exercent, adsumere: Tit. de Non statuendis Clericis: quippè qui

quam potestati laicali non obtemperent, si forte in officio fassant, nequeunt a Principe puniri: Reg. Sanfel. Decis. 315, n. 1, 5. Militare quoque Clericis omnino interdictum est: atque adeo nulla ratione ad militiam trahendi ex Pragm. 6. de Militibus. 6. Clerici deferentes arma prohibita post trinam monitionem etiam ab sæcularibus ministris armis jure exspoliantur. Pragm. 6. de Clericis Sævanticis. Ac postremò 7, Clericos clericaliter non viventes trina monitione præcedente ad functiones locales, et ad collectas pro bonis quibuscunque pendendas adigere fas est: ex Pragm. 3. Tit. ibid.

(**) 7. Jure Hispano arcentur Clerici 1, a munere Judicis in civilibus: Leg. X. Tit. III, Lib. I, Novæ Recop. 2. Advocati apud Judicem laicum, exceptis causis propriis, consanguineorum, Ecclesiarum, et personarum miserabilium: Leg. XV, Tit. XVI, Lib. II, Novæ Recopil. 3. Ab exercitio Tabellionis seu Scribæ: Leg. XX, Tit. XXV, Lib. IV, Novæ Recop. pro Curia etiam Ecclesiastica nisi ad causas Clericorum, ad quas unus tantum deputandus est, et in Sacris Ordinibus constitutus, reliqui debent esse laici: Pragmat. Sanct. 18. Januarii an. 1770. Pro rebus etiam spiritualibus interdictum est Clericis in Aragoniæ Regno scribas agere: Reg. Decret. an. 1765. 4. Ab officio Procuratoris litium, aliarumve rerum temporalium: Leg. V. Tit. V, et II, Tit. VI, Partit. III, etiam Regulares, nisi pro eorum Ecclesiis, vel Monasteriis: Pragmat. Sanct. 23, Novemb. an. 1764. 5. Ab honoribus Præpositorum, vel Rectorum urbium Cap. 5. Ne clerici, vel Monachi, et Leg. III, Tit. IV, et Leg. X, Tit. III, Lib. I, Novæ Recop. 6. A fidejussorum obligatione pro laicis: Leg. XLV, Tit. IV, Part. I, et Leg. VIII, Tit. X, Lib. IX, Novæ Recop. 7. Clerici arma deferentes fori privilegium amittunt: Leg. XLIX Tit. VI, Partit. I. 8. Postremò absque clericali veste incedentes, a iudice sæculari comprehendi debent, et ad Ecclesiasticum remitti: Leg. IX, Tit. III, Lib. I, Novæ Recop. a quo secundum delicti qualitatem puniendi sunt: Constit. Apostolici Ministerii § 8. (*)

(**) 8. Sed in avertendis obsequioris sexus consortio Clericis nullum non movit lapidem Hispaniarum Ecclesia. Synodus Illiberit. Can. XXVII, decrevit, ut *Clericus sororem, aut filiam virginem, dicatam Deo, tantum secum habeat.* Tolet. I, Can. VI, a Lectoribus nec videndas patitur puellas Dei nisi soror consanguinea sit, vel uterina. Tarraconens. Can. I, eam voluit a Clericis in consanguinearum adhibere cautionem, quod celeri se salutatione expedirent, et testem secum adducerent fide, et ætate probatum. Gerund. Can. VII, rem familiarem Clerici per nullum, nisi per matrem, aut sororem, aut puerum, aut amicum regendam constituit. Tolet. II, Can. III, indulget Clericis apud se habere tantum propinquam, extraneam verò in vicina domo, omni ablata occasione ad Clerici ædes introeundi, et transgressores a Clericatus officio retrahi, Ecclesiæ foribus pelli, et a tota Catholicorum communione privari, decrevit. Quin et in concubenarios Clericos complura Hispaniarum Concilia pœnas indixere, præsertim Tolet. VIII. Can. V, perpetua scilicet in Monasterio reclusionem. Reges quoque nostri plures in concubenarios Clericos tulerunt leges. Reccesvinthus Lege XVIII, Tit. IV, Lib. III, Fori Judicium. Alphonsus Sapiens Leg. XLIII, Tit. VI, Partit. I, et in pellices ipsas Clericorum Joannes I. Leg. I, Tit. XIX, Lib. VIII, Novæ Recop. quæ deprompta videtur ex Synodo Hispalensi I, Can. III. (*)

(**) 9. Adhæc non licent Clericis silvaticæ venationes: Cap. 2, de Clerico venat. neque spectaculis interesse: Collect. Martini Brac. Cap. LX, neque saltare, vel canere cantiones sæculares: Synod. Hispalens. an. 1512. Cap. XXIII. Demùm

nec Taurorum spectare agitationes: Synod. Toletan. an. 1565, *Action. III, Ref. cap. 26*, et *Leg. LVII, Tit. V, Partit. I*, constituta ab ead. Syn. Hispal. pena pecuniaria, et excommunicationis a Pio V, quàm tamen abstulit Clemens VIII. De componendis Clericorum moribus videsis Synod. Tolet. præf. *Act. III, Valent. ejusd. an. Sess. III, Tit. III, cap. 17 et 18* et Collect. Tarracon. an. 1591, *Tit. de Vita, et honestate Clericorum. (*)*

§ I.

DE CLERICORUM STUDIIS.

IV. Clericorum studia quod spectat, profectò continui in Clerico laboris, et studiorum necessitatem ex pluribus, iisdemque gravibus ipsi demandatis muneribus disertè evincit Chrisostomus *ibidem Lib. IV, cap. 3*. Profectò Apostolus Timoth. admonet I, *Cap. IV. v. 13, et 15. Attenda lectioni, exhortationi, doctrinæ. . . Hec meditare, in his esto*. Et sanè aptas animarum morbis curationes adhibere, cum Ecclesiæ hostibus, ubi opus fuerit, congregari, proficuas conciones, et catecheses habere, fidelibus vitæ sanctæ instituendæ consilia tradere, Sacramenta ea, qua par est, sanctite administrare: profectò hæc, aliaque id genus Sacerdotum munia evidentè ostendunt Clericis in sacra studia sedulo incumbendum. Rectè Hier. *Ep. 2 ad Nepot.* in consummato Sacerdote et scientiam, et sanctitatem requirit, ut ad explendas diversas functionis suæ partes evadat idoneus. Porrò sacrarum litterarum codex præcipuè Clericis nocturna diurnaque manu versandus est. Ab Ambrosio *Lib. III, de Fide cap. 7, Liber Sacerdotalis* adpellatur: et Hieronym. negat esse Domini Sacerdotem, qui Dei legem ignoret. *Qui sino piaculo omiserim aurea Chrysostomi verba ibid? Hoc, Sacra Scriptura, instrumentum est, hoc cibus, hoc aeris temperamentum optimum, hoc medicamenti instar, hoc ignis loco, hoc ferri vice; ac si vel urere, vel secare opus, hoc ipso uti necesse est; atque hoc si nihil profuerit, reliqua omnia evanida pereant oportet*. Atque hinc antiquissima illa Conciliorum canonibus, sanctisque viris probata consuetudo mensas Sacrarum Scripturarum lectione condire, atque utilibus institutis sermonibus convictores oblectare. (Synod. Tolet. III, *Can. VII. (*)*)

V. Post Sacram Scripturam tum in Conciliorum canonibus addiscendis, tum in veterum Ecclesiæ Patrum operibus pervolutandis Clericis plurimum temperis, et operæ est impendendum. Celebre est illud Cælestini Papæ *Epist. III, cap. 1, Nulli Sacerdotum liceat sacros canones ignorare*. Et Conc. Tolet. IV. *Can. XXV*, in Sacerdotibus æque Sacrarum Scripturarum, ac Canonum scientiam requirit, *ut possint cunctos tan fidei scientia, quam operum disciplina erudire*. Demùm S. Hieron. Nepotianum amicum suum eo nomine laudat, quod post Scripturas plurimum optimis ecclesiasticis auctoribus vacaverit, eorumque assidua lectione, et meditatione tantum profecerit, ut quavis occasione eorum verba recitare potuerit: *Illud, inquit, Tertulliani, istud Cypriani, ac Lactantii, illud Hilarii est, Sic Minutius Felix, ita Victorinus, in hunc modum est locutus Arnobius*. His accedit quod alibi notavimus; videlicet in Sacris Scripturis explicandis ab concordia veterum Patrum interpretandi ratione ne latum quidem unguem discedere fas esse.

VI. Illud hic opportunè quæri posset, num librorum gentilium, et hæreticorum lectio fuerit Clericis antiquitus permessa? Ac primo libros hæreticorum quod

spectat non nisi pro necessitate, et tempore eorum lectio Episcopis permessa: Concil. Carthag. IV, *Can. XIV*. Quod verò ad gentilium libros attinet, illud quorundam Clericorum institutum semper in Ecclesia damnatum est, qui neglectis Scripturis, aliisque utilioribus libris, vel delectationis tantum causa illos legeret, vel ut linguam suam politiori, atque elegantiori dialecto adsuefaceret, quod simplex Sacræ Scripturæ stylus ipsis non adrideret; nec deerant ex Clericis, qui, ut artem rophisticam ad imponendum imperitioribus addicerent, suum tempus generatim in Ethnicis Scriptoribus perlegendis insumebant. Profectò his de causis instituta Auctorum gentilium lectio semper in Ecclesia, et quidem jure optimo prohibita. Ceterum ubi de confirmanda Doctrinæ Christianæ veritate, vel de gentilium detegendis, confutandisque erroribus ageretur, profanos Auctores legere nunquam non permissum, quinimò et aliquando summopere commendatum. *Quis enim inficiatur, plerosque veterum Patrum in gentilium eruditione multum fuisse versatos, ac eorundem lectionem plurimum ipsis profuisse, tum ex una parte ad Sacras Scripturas felicis, et facilius interpretandas tum ex altera ad hostium fidei detegendas, profigandasque fallacias? (**)* Nemo unus. Quin et ipsi Apostoli non sunt dedignati ipsorum sententias sacris suis inserere libris: *I, ad Corinth. Cap. XV, v. 33, Act. Apostolor. Cap. XVII, v. 28. (*)* Profectò divinas Scripturas, antiquosque Canones vix, aut ne vix quidem interpretabitur, qui linguas originales, veterem historiam, chronologiam, geographiam, criticam, artemque oratoriam non calleat. His præsidii destituti non fuere veterum Patrum illustriores Origenes, Hieronymus, Augustinus &c.

VII. Postremò de Jure civili, ac de medicina pauca hic supersunt observanda. Ac primo veteres quidem clericos ab hisce studiis fuisse alienos, patet ex Ambrosio *Lib. I, de Abraham, Hieron. Epist. ad Ocean.* aliisque. At contra secutis temporibus adeo toti profanis hisce scientiis sese dederunt, ut sacrarum litterarum, canonumque studia omninò neglecta viderentur: uti graviter conqueritur S. Petrus Damiani *Lib. I, Epist. 15*. Illud verò summopere mirandum, monachos etiam, licet alioquin ex proprio instituto solitudine adstrictos, profanis hisce studiis, præsertim medicinæ, adeo vacasse, ut celebriores medici Cassinenses. Porrò Honorius III. *Cap. 10, Ne Clerici, vel Monachi*, monachos exeuntes ad audiendas leges, vel physicam, sive medicinam sub pena excommunicationis, juvet ad claustra quamcitiùs redire. Hac prohibitione, quàm antea etiam in Syn. Turonens. Alexander III, ediderat, ad Theologiæ studium ampliandum Clericos quoque in dignitate constitutos adstringi idem Honorius *ibid.* præcepit. Ceterum quod in Jus Canonicum novum plura ex jure civili irrepserint, hinc factum est, ut nisi utriusque studium jungatur, fere nullum in Jurè Canonico quis fecerit progressum. Igitur tandiu in Jus Civile incumbendum, quamdiu Juri Canonico novo rectè intelligendo satis erit. Damnanda prorsus Clericorum quorundam conditio, qui neglectis ecclesiasticis studiis, juri civili, forensibusque negotiis ad turpe lucrum quærendum unicè dant operam. Meminerint istiusmodi Clerici ordinatione sese ultro, divino ministerio, ac proximorum saluti procurandæ unicè addixisse. (**). In Hispania non prohibentur Clerici Jure Civili incumbere, immo Salmantinæ Universitatis *Constit. 27*, Beneficiariis triennium Juris Civiles studium permittitur, ut perfectiores in Canonico evadant. Medicinam verò et Chirurgiam nec addiscere eis licet: *Leg. XXVIII, Tit. VI, Part. I, et Leg. II, Tit. IX, ejusdem Partita. (*)*